

[Bůh není „věc“]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1999](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1999](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 6. 8. 1999

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 6. 8. 1999

[Bůh není „věc“]

J. L. Hromádka už ve své známé inaugurační přednášce na Husově fakultě z r. 1928 zcela zřetelně formuloval, že „theologická věda nechce Boha zkonstatovat, najít, dokázat a vyložit. Bůh není věcí, ani transcendentní věcí o sobě, a theolog nemůže o Bohu mluvit tak, jako mluví věda o nějakém zjevu biologickém nebo psychologickém“ (Problém pravdy v theologii, Praha 1928, s. 16.) Zdá se ovšem, že nevěděl, a možná se ani moc nesnažil vědět, k jakým závěrům tato myšlenka nutně vede. V témž odstavci totiž – o několik řádek dále – řekl, že theologie je „methodickým myšlením o tom, co je nad námi, nad světem, nad přírodou i lidským duchem, co pro nás absolutně platí, co je soudem nad námi i milostí i myšlením o Bohu“. Tomu ovšem můžeme dobře rozumět, budeme-li tomu chtít rozumět přejně, se sympatií, s otevřeností pro domýšlení toho, co Hromádka *chtěl* říci, co měl na mysli a v úmyslu atd. Ale zatížíme-li v jeho formulaci náležitě každé slovo, musíme rozpoznat, že právě v okamžiku, kdy byl na stopě čehosi eminentně důležitého, sešel opět s pravé cesty a podlehl tradiční, nepravé cestě. Ani tato tradiční nesprávnost není zajisté pouhým omylem, pouhou chybou, ale i ve své relativní správnosti je závažnou chybou fatálně zatížena. A touto závažnou chybou je jakýsi mimoděký souhlas s analogií entis: Bůh *není* žádná „věc“, není to žádný „zjev“, kterým by se mohla zabývat nějaká věda (jiná než theologie), *není* to ani žádný produkt, výtvar naší představivosti, našeho náboženství, naší zbožnosti, ale – *jest* něčím, „co je nad námi, nad světem ...“ atd. Jinými slovy: Bůh je jinak, než jsou věci, skutečnosti, ale také *jest*. A navíc se v Hromádkovi nic nevzpírá proti tomu, že theologii chápe jako metodické myšlení „o tom, co je ...“, tedy když říká, že Bůh je „něco“. A pak je tam ještě řada dalších dokladů toho, jak se Hromádka neoprostil od celé té staré tradice, proti které se sice navenek, ale v podstatě jen polovičatě, ba zdánlivě staví. O pravdě (s. 10) řekne, že „existuje nad člověkem, nad dějinami, nad vším lidským úsilím absolutní pravda“ a nepoloží si otázku, zda o takovém Bohu, kterého on má na mysli, lze legitimně říci nejen, že „jest“, ale dokonce že „existuje“. Nepoloží si také otázku, zda je legitimní chápat theologii jako metodické myšlení o Bohu – a kuriózně do jedné roviny postaví jak to, „co je nad námi, nad světem, nad přírodou i lidským duchem“, jak „soud nad námi i milost“, ale také „myšlení o Bohu“ (s. 16): Může být theologie vskutku myšlení „o Bohu“, tj. může takto bez výhrad a bez skrupulí navázat na filosofické theologie starých Řeků? Může, smí vůbec theologie Boha učinit svým tématem, předmětem svého myšlení? Atd.

(Písek, 990806-1.)